

Rot op, Theodore Dalrymple

kurt van der elst

Compagnie Cecilia speelt Lacrima in NTG-Minnemeers. Speellijst: www.compagnie-cecilia.be

Er zit veel woede in het nieuwe stuk van Arne Sierens, meer en meer de Ken Loach van het Vlaamse theater. Maar ook weer veel liefde voor de hinkende mens.

YVES DESMET

'D'r zijn van die haken in het leven, als ge d'r aanhangt, ge moogt spartelen wat ge wilt, ge zit er aan vast.'

Zo begint 'De Traan' - Lacrima - waarin een zeer straffe Jan Hammenecker een man speelt die aan zijn ex-lief beloofd heeft haar vermiste zoon te gaan zoeken in de sociale woonwijken waarin hij opgroeide, terwijl hij toch zichzelf bezworen had daar nooit meer naar terug te keren.

Een wijk die model staat voor de banlieue, overal ter wereld, waarin het menselijk wrakhout van de samenleving aanspoelt, waar men de nietsnutten, de nuttelozen en de overbodigen dumpst.

Sierens gaat rechttoe, rechtaan. Een sober decor, waar met betonblokken en tegels een desolaat stadslandschap wordt opgeroepen, een simpel lichtplan daarop, en een monoloog, aangevuld met een ondersteunende choreografie van danseres Sayaka Kaiwa. En that's it. Geen franjes, poëzie, theatertrucjes: het gaat om de tekst en de daarin vervatte boodschap.

'Vermout uit den Aldi'

Dat is de klaagzang die opstijgt uit wat het hoofdpersonage 'Het reservaat' noemt, die wijken waarin mensen opgestapeld worden in appartementjes waarin je zelfs geen ladder nodig hebt om de lage plafonds te schilderen. Waarin werkloosheid de norm is en niet de uitzondering, waar een kleine vonk genoeg is om de boel te doen ontploffen, waarin "Cara-pils, vermout uit den Aldi" en drugs de enige uitweg uit de uitzichtloosheid lijken.

De man trekt de parallel met de Indianenreservaten, waar de ooit zo fiere krijgers van Wounded Knee werden samengedreven en met een aalmoes en wat flessen whiskey tot vierde wereld werden getransformeerd. En of het reservaat nu hier of daar is, weet de man, "uiteindelijk ga je eraan dood". Zelfs vroeger dan op een ander.

Het is niet voor het eerst dat Arne Sierens de zelfkant van de samenleving onderzoekt, het is zelfs de rode draad door zijn indrukwekkende loopbaan, maar zelden was hij zo duidelijk kwaad. Vroegere stukken over deze thematiek dreven vooral op empathie voor de verschoppeling, toonden rauwe tranches de vie, maar altijd met een koesterende liefde gebracht.

Niet dat die er deze keer niet is, maar de woede overheerst. Woede tegenover de 'totentrekkers' die met woorden hun solidariteit verklaren met het reservaat, maar nergens te zien zijn als je ze echt nodig hebt. Woede vooral tegenover de stellingen van Theodore Dalrymple, de ideoloog achter Bart De Wever, en diens stelling dat mensen hoe dan ook verantwoordelijk zijn voor hun eigen leven. Je leven maak je zelf, en als het niet lukt, is dat je eigen schuld. Iedere sociale voorziening of uitkering wordt dan niet meer dan een aanmoediging om je te laten gaan en niet langer

je eigen verantwoordelijkheid op te nemen.

Onzin, vindt Sierens, omgevingen bepalen de condition humaine veel meer dan individuele wilskracht, zorgen vaak voor een zuigende neerwaartse spiraal waaraan het als individu haast niet te ontkomen is. "Het enige wat te kiezen valt in het reservaat, is de kleur van je kist: eik, beuk of den."

Lacrima is het meest politieke stuk van Sierens tot nu, soms meer pamflettistisch dan teatraal. Maar ook daar dient theater voor, om een tegenstem te geven aan de stemlozen.